

KADIN ÖZGÜRLÜKÇÜ YEREL YÖNETİMLER ve KAYYIM REJİMİ

Yerel yönetim, tarihsel olarak toplumun kendi yaşadığı kenti, kasabayı ve yahut coğrafi açıdan bulunduğu fiziksel mekanı yönetmesi süreci ile başlar. Bu yönetim biçimi, demokratik, toplumcu, doğrudan katılımı esas alan şeffaf, hesap verilebilir ilke sellişinin bütünlüğü içerisinde mevcut belediyeçilik zihniyetini aşan bir sistemdir.

Yerel yönetim anlayışında kadınların kent yönetiminde yer alabilecekleri en temel alan belediyelerdir. Kadına dayalı idari, sosyal, eğitsel, kültürel, ekonomik alanlarda politika ve hizmetler üretmek ancak kadın özgürlükçü bakış açısını yerel politikalara yansıtmakla mümkün olabilir. Bu anlamda aterkil siyasetin toplumsal yaşamı da rehin alan tüm eril kodlarına karşı aynı zamanda bir cins mücadelesi veren kadınların ilk yerel yönetim deneyimi, 1980 yılı öncesine dayanmaktadır. 1979 yılında yapılan yerel seçimlerde Urfa'nın Hilvan ilçesinde, Dürre Kaya, Saadet Yavuz ve Emine Hacı Yusufoglu adındaki kadınlar ilk belediye meclis üyesi olmuşlardır. Parti olarak yerel yönetim deneyimi ise 1999 yılında belediye ve il genel meclis seçimlerine girilmesiyle başlanmıştır. 1999 yerel seçimlerine HADEP adıyla girilmiştir.

1999'da HADEP yerel yönetim seçimleri sırasında pozitif ayrımcılığı aktif olarak teşvik edeceği üç bölgeyi 'pilot bölge' olarak belirlemiştir;

- Mardin – Kızıltepe Derik ilçeleri
- Ağrı - Doğubayazıt

Seçimleri kadın adaylarla yürüten HADEP bu üç ilçenin belediye başkanlığını kazanmış ve Mardin'in Kızıltepe ve Derik ilçeleri ile Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde

tarihte ilk kez kadın belediye başkanları seçilmiştir. Yine bu dönemde Doğubayazıt'ta ilk kadın danışma merkezi açılmış ve daha sonra bu merkez **“kadın dayanışma merkezleri”** adı altında farklı Kürt kentlerinde yaygınlaşmıştır. 2004 yılına gelindiğinde Amed, Batman, Dersim, Hakkâri ve Şırnak'ın da içinde bulunduğu toplamda 57 belediye başkanlığı yerel yönetim seçimleriyle kazanılmıştır. Kürt kadınları, seçimlere kendi seçtiği adaylarla girmeye başlamış ve liste sıralamalarında kadınlar lehine yapılan düzenlemeler sonucunda, kadın adayların sayısı 100'ü aşmıştır. 1999'da 3 olan kadın belediye başkan sayısı, böylece 2004 yerel seçimlerinin ardından 9'a çıkmıştır.

2005 yılında Demokratik Toplum Partisi (DTP) Eş Başkanlık sistemini benimseyen ilk siyasi parti olmuştur. Aysel Tuğluk ilk eşbaşkan seçilmiş, demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü paradigma ve özgür eş yaşam felsefesini esas alan DBP belediyeleri, bu anlayışla büyük bir adım atarak 30 Mart 2014 yerel seçimlerine girerken, yerel yönetimlerde eşbaşkanlık ve eşit temsiliyet uygulamasını hayata geçirmiştir.

Tarihten bugüne kadar farklı birçok sistem uygulanmıştır. Ancak sistemler, iktidarların zihniyetlerinin devamlılığını esas alan bir yerden beslenmiştir. Halkla birlikte yönetmeyi esas alan eşbaşkanlık modeli yalnızca yönetim boyutundaki erkek-kadın eşitliği değil aksine toplumsal yaşamın demokratik biçimde örgütlenebilmesini sağlayan bütüncül bir model olurken; demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü uygulamalara da dayanır. Toplumsal yaşamın her alanına doğrudan temas eden; kadınlar başta olmak üzere her bir kimlik, temsiliyet ve kişiyle etkileşime giren kadın özgürlükçü yerel yönetim modeli ve bütünleşen eşbaşkanlık sistemi yerel yönetim anlayışının demokratik yapısını da ortaya koyar.

2019 yılında gerçekleşen 31 Mart Yerel Seçimler öncesinde kamuoyuna da yapılan açıklamada 2014'ten bu yana uygulanan Eşbaşkanlık Sistemi ile seçimlere girileceği belirtilmiştir. Gerek seçim öncesinde ve gerekse de seçim çalışması yürütüldüğü sırada bu kararın gereği olarak aday gösterilen her yerelde bir kadın bir erkek aday olarak gösterilmiş, ancak belediye mevzuatına uygun farklı yöntemler kullanılmıştır. İl ve İlçe Seçim Kurullarına da bu çerçevede başvurulmuştur. Eşbaşkanlık esasları ile seçim süreci boyunca yürütülen çalışmaların tamamı kamuya açık ve basın yayın organlarında propaganda hakkı kullanılarak şeffaf bir şekilde sürdürülmüştür. Bu demokratik, toplumcu yerel yönetim biçimini, kendi eril, tekçi yapısına karşı tehdit olarak gören erkek egemen iktidar, eş başkanlık modelinin uygulanmasına karşı düşman hukukunu devreye koymaktan geri durmamıştır. Ancak tüm bu saldırılara rağmen bugün ortaya konan demokratik yerel yönetim ile eşbaşkanlık

modelimiz ulus devletin milliyetçi ve cinsiyetçi sınırlarını aşmış ve dünya halklarına ve tüm kadınlara da ilham olmuş durumdadır. Kadın özgürlük hareketinin yürüttüğü mücadelenin ruh bulduğu yirmi yılı aşkın süredir devam eden yerel yönetim deneyimi farklı kesimlerden kadınların da dayanışması ve modelden ilham almasıyla böylece daha da güçlenmiştir.

Kadınların yerelden başlayarak ekonomik, kültürel, eğitim ve daha birçok alanda örgütlenebilmelerini kolaylaştıran, mücadeleyi de büyüten kadın özgürlükçü yerel yönetim modeli kadınların tümüyle haliyle toplumla yarattığı etkileşim, kadın özgürlük mücadelesi açısından son derece önemli bir yerde durmaktadır.

YEREL SEÇİMLERİ ve YENİDEN İNŞA DÖNEMİ

2016 yılındaki kayyım darbesi ile kadınlar başta olmak üzere milyonlarca yurttaşın iradesinin gasp edilmesi ile ortaya çıkan hukuksuzluğa en büyük cevap; 31 Mart 2019 Yerel Yönetim Seçimleri sonuçları olmuştur. 31 Mart 2019 resmi seçim sonuçlarına göre HDP 3 Büyükşehir 5 İl, 45 İlçe ve 12 Belde olmak üzere toplam 65 Belediye Başkanlığı, 1.230 Belediye Meclis Üyeliği ve 101 İl Genel Meclis Üyeliği kazanmıştır. 2016 yılındaki tahribatların inşaa süreci böylece başlatılmıştır. Bu bağlamda; 31 Mart yerel seçimlerinden hemen sonra kazandığımız 65 il, ilçe ve belde belediyelerimizde; eşbaşkanlık sistemi, belediye kadın meclisleri, meclis içinden kadın kurulları, kadın koordinasyonları, kadın komisyonları, kadın-erkek eşitlik komisyonları oluşturulmuştur.

- Tüm illerde il yerel yönetimler kadın kurulları oluşturulmuştur.
- Üç Büyükşehir Belediyemizde Kadın Politikaları Daire Başkanlıkları aktifleştirilerek çalışmalar başlatılmıştır. Aynı şekilde tüm il-ilçe belediyelerimizde kadın müdürlükleri oluşturulmuştur.

Daha önce kayyım tarafından kapatılan veya dönüştürülen kadın merkezlerimiz için hukuki süreçler başlatılmış ve birçok kadın merkezi açılmış, bunun yanı sıra yeni kadın merkezlerinin açılması için çalışmalar yapılmıştır.

Kadın istihdamı kapsamında, birçok il ve ilçe belediyemizde kooperatif, sera, ekim alanı, kadın pazarı vb. aktif çalışmalar başlatılmıştır.

Amed Büyükşehir Belediyesi

Amed Büyükşehir Belediyesi Eşbaşkanı Selçuk Mızraklı 31 Mart Seçimlerinden sonra 16 Nisan'da mazbatasını alarak göreve başlarken kadın eşbaşkan Hülya Alkökmen Uyanık, KHK'lı olduğu gerekçesiyle tıpkı diğer ilçe belediyelerinde olduğu gibi temsil

ettiği irade keyfi biçimde gasp edilmiş ve mazbatası verilmemiştir. Önceki kayyım döneminde yapılan yolsuzluklara kamuoyu haftalarca tanıklık etmiştir. Toplumcu belediyecilik, kadın bakış açısıyla edindiğimiz yerel yönetim deneyimimizin de verdiği güçle ikinci kayyımla yeniden bir darbenin olduğu 19 Ağustos 2019 tarihine kadar yaşama geçirdiğimiz kadın politikaları alanındaki faaliyetleri aşağıdaki gibidir:

- Kayyım tarafından feshedilen Kadın Politikaları Daire Başkanlığı tekrar aktifleştirilmiştir. Kadın Daire Başkanı atanmıştır. Alt müdürlükleri oluşturulmuştur. Kadın müdürlüklerine kadın müdürler atanmıştır.
- Belediyenin kadınlara hizmet alanında yapması gereken çalışmalara ilişkin kararların alınması amacıyla seçilmiş ve çalışan kadınlardan oluşan Amed Büyükşehir Belediyesi Kadın Koordinasyonu kurulmuştur. Kadın komisyonlarının belediye çalışanlarına dönük toplumsal cinsiyet eğitimleri çalışması başlamıştır.
- Belediye bünyesinde Kadın Daire Başkanlığıyla koordineli çalışılması amacıyla Kadın Komisyonu kurulmuştur.
- İlçe belediyelerinde Kadın Müdürlüklerinin kurulması amacıyla Büyükşehir Belediyesi gerekli desteği sunmuştur.
- Belediye bünyesinde çalışan seçilmiş kadınlar her ay genel grup toplantısından önce, yerel yönetimlerdeki politika yapım süreçlerine kadınların taleplerine yer vermek amacıyla bir araya gelerek düzenli olarak kadın grup toplantıları düzenlemişlerdir.
- Belediye bünyesinde Daire Başkanlıkları ve Müdürlüklerde yapılan görevlendirilmelerde toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesi esas alınmıştır.
- Kayyım sürecinde lağvedilen kadın sığınma evine psikolog ve sosyolog kadınlar görevlendirilmiştir.
- Sığınma evinin teknik ihtiyaçları karşılanmış ve aktifleştirilmiştir. Sığınma evine başvurular alınmaya başlanmıştır.
- Önceki dönemde oluşturulan ve kayyım sürecinde kapatılan Alo Şiddet Hattı tekrar aktifleştirilmiştir.
- İki ayda 17 ilçede 10 bin kadına ulaşmayı hedefleyen projenin çalışmaları başlatılmış ve bu amaçla çalışma büroları kurulmuştur.
- Önceki dönemde yapılmaya başlanan ama kayyım sürecinde sekteye uğrayan Kadın Kent Meydanı için çalışmalar yeniden başlatılmıştır.

- Kadınlar için 10 bin kitaplık kütüphane, cep sinemaları, atölyeler, okuma salonlarının oluşturulması için bir ekip kurulmuştur.
- Kadın Ekonomi Biriminde kooperatif oluşturma çalışması başlamıştır. Ayrıca Bismil Belediyesi bünyesinde kurulan Kadın Üretim Kooperatifi desteklenmiştir.

Van Büyükşehir Belediyesi

Eşbaşkanlık Sistemi'ne dayanan kadın belediyeçilik modeli üzerine inşa edilen belediyelerimizden biri Van Büyükşehir Belediyesi'dir. Van Büyükşehir Belediyesi'ni 31 Mart'ta HDP kazanmıştır. Ancak Van Büyükşehir Belediyesi'ne de 19 Ağustos'ta kayyım atanmıştır. Belediye'nin Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında kadın politikaları alanındaki faaliyetleri aşağıdaki gibidir:

- Kadına yönelik şiddetle mücadele amacıyla, 1. Kayyım döneminde kapatılan Kadın Yaşam Merkezi yeniden açılmıştır. Kuraya kadın müdür atanmıştır.
- Yine kayyım döneminde kapatılan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Psikososyal Destek Birimleri yeniden faaliyete geçirilmiştir. Deneyimli uzman kadın psikolog, sosyal çalışmacı ve sosyologlar ile yeniden hizmet vermeye başlamıştır. Kadınlar yoğun biçimde başvuru yapmıştır.
- Kayyım döneminde kapatılan ve daha önce hem Türkiye'de hem de uluslararası etkinliklere ev sahipliği yapmış olan Nuda Kültür Merkezi, kayyım döneminde müdür olarak atanan 'uzman çavuş' olan bir personelin yetkisinden alınarak buraya da kadın müdür atanmıştır.
- Önceki dönemde tüm Vanlılara açık olan Perperok Çocuk Kreşi Kürtçe ve Türkçe hizmet verirken kayyım atanmasıyla işlevinden uzaklaştırılmış ve Kürtçe eğitim etkinlikleri yasaklanmıştır. Belediye kadın grubumuzun da öncülüğünde kaldığı yerden devam edilmesi üzerine çok kültürlü, çok dilli eğitim ve öğretim çalışmalarına başlanmıştır.
- Yine Van Büyükşehir Belediyesi olarak kayyım tarafından kapatılan "Beyaz Masa Halkla İlişkiler Birimi" için çok dilli ve güçlü bir iletişim mekanizmasını sağlamak üzere yeniden faaliyete geçirilmiştir. Bir kadın psikolog öncülüğünde Van halkına hizmet vermek üzere hazır hale getirilmiştir.

- JINKART ile kadınların kent ulaşımı başta olmak üzere belediyeye ait tüm sosyal tesislerden ve hizmetlerden çok düşük bir ücret ile faydalanmalarına yönelik çalışmalar tamamlanmak üzere kayyım atanmıştır.
- “Belediyenin Beş Yıllık Stratejik Planı” kapsamında kentin sivil toplum örgütlerinden kadın temsilcilerle bir araya gelinmiş ve bu kapsamda görüş alışverişinde bulunulması yönünde birçok toplantı gerçekleştirilmiştir.
- Ayrıca ilçe belediyelerimizden Erciş, Özalp ve Muradiye Belediyesi de daha önce atanan kayyım döneminde kapatılan ve bina olarak amacı dışında kullanılan Kadın Yaşam Merkezleri yeniden açılmış ve faaliyete geçirilmiştir.

Mardin Büyükşehir Belediyesi

DBP Mardin Büyükşehir Belediyesi’ne kayyım atandıktan sonra Kadın Politikalar Daire Başkanlığı, “Kadın ve Gençlik Daire Başkanlığı” şeklinde değiştirilmiştir. 31 Mart Yerel Seçimlerinden sonra burada kadınlara yönelik çalışmalar yürütülmüştür.

- Kadın Ekonomisini Güçlendirme, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Mesleki Eğitim Şube Müdürlükleri kurulmuştur.
- Alo Şiddet Hattı aktifleştirilmiştir.
- Mardin’in kadına yönelik şiddet haritasının oluşturulması için çalışmalar başlatılmıştır. Bu kapsamda, 700’e yakın kadın şiddet gördüğünü dile getirerek belediyeye başvurmuştur. Bu kadınların bir kısmına psikolojik destek verilmiş bir kısmı ise atölye çalışmalarına dahil edilmiştir.
- Belediye bünyesinde toplumsal cinsiyet atölye çalışmaları düzenlenmiştir.
- Çok dilli kreş kurulmasına dair çalışmalar yürütülmüştür.
- Kadın Semt Pazarının kurulması için çalışmalar başlatılmıştır.
- Kadın Yaşam Merkezleri ve Kadın Sığınma Evleri için başvuru hazırlıklarına başlanmıştır.
- Kadınların üretime katılması ve kadın emeğinin görünür olması amacıyla birçok atölye çalışması yapılmıştır. Kadınlara yönelik resim, halk oyunları, dikiş/nakış ve seramik atölyesi çalışmaları yapılmıştır.
- Kadınlara sağlık hizmeti verilmesi amacıyla gezici ekipler oluşturulmuştur.
- Kadın muhtarlarla buluşma toplantıları düzenlenmiştir.

Kars Belediyesi

- Kars Kent Konseyi Kadın Meclisi seçimleri 2019 Eylül tarihinde yapılmıştır. Böylece kentte kadın haklarının koruma altına alınması bakımından önemli bir adım atılmıştır. Kars Belediyesi kamusal ve özel alanda kadınları güçlendirmekte; çoğulcu katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmiş ve kadınlar arası sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı güçlendirmiştir.
- 6 Mayıs 2020 tarihinde Kars Belediyesi bünyesinde Kadın Dayanışma Merkezi açılmıştır.
- Alo Şiddet Hattı MOR HAT adıyla 12 Mayıs 2020 tarihinde hizmete girdi fakat 2 Ekim 2020 tarihinde Kars Belediyesi'ne de kayyım atanmıştır.
- Belediye, kadın istihdamı kapsamında köylerde kümes hayvancılığını desteklemek amacıyla kümesler inşa etme girişimleri olmuştur.
- 2019 Ağustos tarihinde "Kars Belediyesi Mor Kafe" açılmıştır. Çalışanlarının tamamının kadınlardan oluştuğu kafede, şehir merkezinde ve köylerde yaşayan kadınların ürettiği yöresel el emeği olan doğal kahvaltılık ürünlerinin satışı yapılmıştır.
- "Kars Belediyesi Serhat Spor Kulübü" çatısı altında Kadın Futbol Takımı kurulmuş ancak salgın sebebiyle takımın sahaya çıkışı iptal edilmiştir.

Ağrı Diyadin Belediyesi

- Kadın Dinlenme Evi Projesi tamamlanmıştır.
- Kadın Dayanışma Merkezi yapımı için Avrupa destekli bir hibe programının çalışmaları başlatılmış fakat kayyım atanmasıyla yarıda kesilmiştir.

Ağrı Doğubeyazıt Belediyesi

- Kadın Spor Salonu 8 Mart haftasında açılmıştır. Salgın sebebiyle salon aktifleşmemiştir.

Van Erciş Belediyesi

- Van'ın Erciş Belediyesi Kadın Politikalar Müdürlüğü bünyesinde Kadın Yaşam Merkezi açılmıştır.

Van Muradiye Belediyesi

- Muradiye Belediyesi bünyesinde kurulan Ayşe Şan Kadın Kütüphanesi ve Konukevi hizmete açılmıştır.

Van Özalp Belediyesi

- Yöresel yemeklerin yapıldığı aşevinde ve yine kadınların işlettiği kafede üç kadın konumlandırılmıştır.
- Beş dönümlük arazide kadınların üretim yaptığı çilek tarlası hazır hale getirilmiştir.
- 500 m²'lik alan üzerine çeşitli sebzelerin yetiştirildiği sera alanları oluşturulmuştur.
- Kadınların komünal ekonomiye katılımını sağlamak amacıyla altı köyde nohut ekimi yapılmıştır.
- Üretimini kadınların yaptığı 12 dönümlük arazide sarımsak ekimi yapılmıştır.
- Çilkezi (Kırkörük) Kadın Kültür Merkezi açılmıştır.

Sırnak Silopi Belediyesi

- Kadın Kültür Merkezi ve Kadın Kooperatifi açılmıştır.
- Silopi Belediyesine ait 29 dönümlük arazide sebze ve meyve ekim çalışmaları yapılmaktadır.
- "Tandır Evi" inşa edilmiştir.
- Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında kadınların belediyeye erişimini sağlamak amacıyla "Alo Şiddet Hattı" ve sosyal medya hesapları oluşturulmuştur.
- Taybet Ana Kadın Dayanışma Merkezi açılmıştır.

Siirt Baykan Belediyesi

- Baykan Belediyesi'nde kadınların istihdam edilmesi amacıyla pekmez üretim atölyesi kurulmuştur. Atölyede 35 kadın çalışmaktadır. Baykan'ın köylerinden

toplanan üzümler ilçe merkezinde kurulan pekmez üretim atölyesine getirilmektedir. Atölye çalışanlarının tamamı kadın işçilerden oluşmaktadır.

Bismil Belediyesi

- Bismil Belediyesine ait atıl durumdaki 100 dönümlük bir arazi ile 16 dönümlük bakımsız halde olan bir üzüm bağı Kadın Kooperatifi için tayin edilmiştir. Toprağın sürülmesi, fidelerin alınması ve ekilmesi gibi işlerin tamamı kadınlar tarafından yapılmaktadır.

Sur Belediyesi

- İşleri Bakanlığı kararıyla 2016 yılında Demokratik Bölgeler Partisi (DBP) yönetimindeki belediyelere atanan kayyımların kapattığı kadın kurumlarından biri olan Kadın Danışmanlık Merkezi, 20 Kasım 2019'da Jîn Kadın Danışmanlık Merkezi adıyla yeniden açılmış fakat kayyımın atanmasıyla yeniden işlevsizleştirilmiştir.

Batman Belediyesi

- “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele” “Kadın Ekonomisini Güçlendirme” ve “Eğitim ve Sosyal Proje Geliştirme” birimleri kurulmuştur.
- Umut Kadın Atölyesi bünyesinde 4 branşta (tekstil, el sanatları, yöresel kilim dokuma, kuaförlük) kurs verilmiştir. Bu kurslardan 75 kadın kursiyer mezun olmuştur ve sertifikaları verilmiştir. Atölyeyi üretim atölyesine dönüştürmek üzere altyapı çalışması yürütülmüş fakat kayyımla birlikte kesintiye uğramıştır.
- Kadın Kültür Sanat Atölyesi Projesi'nin hayata geçirilmesi için çalışmalar yapılmıştır.
- SELİS Kadın Dayanışma Merkezi 2016'da kayyım tarafından kapatılmıştı. Kayyımın kapattığı SELİS Kadın Dayanışma Merkezi 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde bir kez daha açılmıştır.

Siirt Belediyesi

- 27 Aralık 2019 tarihinde Berfin Kadın Danışma Merkezi faaliyete geçirilmiştir. Danışma merkezi bünyesinde el sanatları ve dikiş nakış kursu atölyeleri

açılmıştır. Ayrıca 10 kişilik gruplar halinde eğitmen denetiminde fitnees ve sabah sporları organize edilmiştir.

- Şiddet gören ve tehdit altında olan kadınların ulaşabileceği telefon destek hattı kurulmuştur.
- Kadınlara psikososyal ve hukuki destek sağlanmıştır.
- Kadınlar için JİNKART uygulaması hayata geçirilmiştir.
- Belediye tarafından kadın istihdamı kapsamında dört kadın şoför işe başlatılmıştır.
- Kadınlar tarafından organik tarıma ilişkin çalışmalar kapsamında belediyenin 20 dönümlük arazisi ekilmiştir.

19 Ağustos 2019

İkinci Kayyım Dönemi ve Kadın Kazanımlarına Saldırıları

Amed:

Kadın Politikaları Daire Başkanı gözaltına alındı. Ardından görevden uzaklaştırıldı. Daire başkanlığında çalışan bir kadın ve DİKASUM müdürü görevlerinden alınmışlardır.

Mardin:

Kadın Politikalar Daire Başkanı, Belediye Eş başkanların kadın danışmanları ve kadın daire başkanlığına bağlı birimlerde çalışan kadınlar, İçişleri Bakanlığı'nın talimatıyla belediyeye alınmadı. Aynı gün içerisinde kadın daire başkanı görevden alındı.

Kadın Daire Başkanlığı'na bağlı birimlerde çalışan 30 kadın, 3 gün boyunca belediye bahçesinde bekletilerek mobbing uygulanmıştır. 8 kadının fotoğrafları çekilerek teşhir edilmişlerdir. Sürekli işten çıkarılacaksınız, HDP yönetimi ile çalışmanın bedelini ödeyeceksiniz diye tehdit edildiklerini ifade etmişlerdir. Sonraki günlerde destek hizmetlerine gönderilmişlerdir.

Van:

Per peruk Çocuk Kreşi müdürü ve özel kalemde çalışan bir kadın personel gözaltına alındı. Kadın Politikaları Daire Başkanlığı'nda çalışan birim müdürü ile diğer daire başkanlıkları ve birimlerde müdür olan 11 kadının açığa alındı.

19 Ağustos 2019 Türkiye Cumhuriyeti tarihine yeni bir siyasi darbe olarak geçmiştir. Yeniden inşa süreci devam ederken 5 ay sonra kayyım darbesi aynı hukuksuz uygulamalarla tekrar etmiştir. Amed, Mardin ve Van Büyükşehir Belediyelerimize kayyım atanmıştır. 31 Mart 2019 Yerel Yönetimler Seçimlerinden sonra 19 Ağustos ilk kayyım atama tarihlerinden bugüne, 3'ü Büyükşehir, 5'i İl, 33'ü İlçe, 7'si belde belediyesi olmak üzere toplam 48 belediyemizin belediye eş başkanları, görevden uzaklaştırılmış ve yine 31 Mart 2019 tarihinden bu yana 79 Belediye Eş başkanımız çeşitli tarihlerde gözaltına alınmışlardır.19'u kadın olmak üzere 39 Belediye Eş başkanımız tutuklanmıştır. AKP-MHP ittifakının bu hukuksuzluğa gerekçe gösterdiği noktalardan biri de eş başkanlık kurumu olmuştur. Eş başkanlık kurumunun hedef alınmasının en büyük nedeni, erkeği baz alan erkeklik rejimidir. Kadın eş başkanlar ve kadın seçilmişler eş başkanlık sistemi üzerinden kriminalize edilmiş, eş başkanlık sistemi yargıya taşınmıştır. Yargılamalar hala devam etmekte ve birçok eş başkanımız bu kapsamda ceza almıştır. Bu saldırılarla amaçlanan, kadın mücadelesinin yerel yönetimlerde yarattığı kadın sistemini ortadan kaldırmak ve tekçi eril anlayışın zeminini yeniden yaratmaktır. Son kayyım atamaları ile birlikte 48 Belediyemizde bulunan kadın müdürlükleri ve kadın dayanışma merkezleri pasifize edilmiş ya da kapatılmıştır.

Kayyım atanan belediyelerde kadın kazanımlarına yönelik saldırılardan bazıları:

- Van'da, Kadın Politikaları Daire Başkanlığında çalışan birim müdürü ile diğer daire başkanlıkları ve birimlerde müdür olan 11 kadın açığa alınmıştır.
- Amed'de 19 Ağustos Kayyım Darbesi'yle 6 Ağustos tarihli Yeni Şafak gazetesinin bizzat hedef gösterdiği Kadın Politikaları Daire Başkanı gözaltına alınmış, ardından görevden uzaklaştırılmıştır.
- Daire başkanlığında çalışan bir kadın ve DİKASUM müdürü görevlerinden alınmışlardır.
- Mardin Belediyesi Kadın Daire Başkanı görevden alınmış ve memurluktan men edilmiştir. Mardin Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Gençlik Daire Başkanlığına bir erkek müdür atanmıştır.
- Kadın kurumlarını kapatan Kayyım Vali Mustafa Yaman, Kadın Daire Başkanlığına bir erkek müdür görevlendirmiş ve çalışan çoğu kadının işine son vermiştir.

- Kadın Müdürlüklerinin üçüne erkek müdürler atanmıştır. Alo Şiddet Hattı kayyımdan sonra kapatılmıştır.
- Kayyımla beraber Mardin Büyükşehir Belediyesinde birçok kadın mobinge maruz kalmış ve işten çıkarılmakla tehdit edilmiştir. Sözleşmeli birçok çalışanın işine son verilmiştir. Birçok çalışanın yeri ise değiştirilmiştir.
- Kadın Semt Pazarı'nın kurulması için yapılan çalışmalar durdurulmuştur.
- Van'ın Erciş Belediyesi Kadın Politikalar Müdürlüğü bünyesinde faaliyet yürüten Kadın Görsel 28 57 İrade Gaspı ve Kayyım Gerçekleri Yaşam Merkezi kayyım tarafından kapatılmıştır.

- Kars Belediyesi'ne atanan kayyım, kadın emeğini görünür kılmak amacıyla HDP döneminde açılan Mor Cafe'nin ismini Turkuaz Kafe; Mor Hat'ın ismini ise Kadın Dayanışma Hattı olarak değiştirmiştir.

Kayyım Atanan Belediyelerde Kadın Çalışanlara Mobbing

Kayyımlarla atanan ithal daire başkanları buldukları makamlarda Kürt ve kadın düşmanlığı gütmüş kadın emekçileri çalıştırmamak adına ellerinden geleni yapmışlardır. Kayyımlar yönetici kadrosunda yer alan tüm kadınları görevden almış ve yerlerine erkek yöneticiler atamıştır. Belediyeler de çalışan kadınlar, haftada bir keyfi uygulama ve muamele ile kadrolarının dışında ya dış birimlere ya da ilçelere sürgün edilmiştir. Buna karşı çıkan emekçiler sözlü tacize maruz kalmış, tehdit edilmiş ve idari disiplin cezaları ile aylıktan kesme veya görevden uzaklaştırma cezaları ile karşı karşıya kalmıştır. TÜM BEL-SEN 'in 2016 ve 2019 olmak üzere iki defa kayyım atanan Amed Büyükşehir, Van Büyükşehir, Mardin Büyükşehir ve Batman Belediyeleri'nde çalışan kadınlarla maruz kaldıkları mobbing ile ilgili yapılan anket çalışmasında da çarpıcı veriler gün yüzüne çıkmıştır. Anket çalışmasına katılan kadınların % Yüzde 90'nı

kayım atamalarını desteklemediklerini, kadın odaklı çalışmaların sekteye uğratıldığını, eşitlik ilkesinin gözetilmediğini, fikirlerini rahat ifade edemediklerini, mobinge maruz kaldıklarını ifade etmiştir

Bu anket sonuçlarına göre;

- Belediyelerde kadın çalışan bırakmayarak, kadın istihdamına engel olunmuş ve görev dağılımına cinsiyetçi yaklaşmıştır.
- Kadın çalışanlar keyfi uygulamalar ile işten çıkarılmış, kadın çalışması yürüten yüzlerce kadın ihraç edilmiştir.
- İhraç edilmeyen veya işten çıkarılmayan kadınlar en atıl pozisyonlarda görevlendirilmiştir.
- Kadın Merkezi çalışanları sadece sosyal yardım alanlarında görevlendirilmiştir.
- Kadın merkezlerinde çalışan kadınlara hiçbir hukuki dayanağı olmayan sudan sebeplerle davalar açılmış, cezalar verilmiştir.

Çalışmada dikkat çeken kimi verileri özetleyecek olursak; Pek çok farklı mesleki pozisyonda çalışan kadınların katıldığı anket çalışmasına göre; kadın belediye çalışanlarının %96'sı belediyelere kayyım atanmasını desteklememektedir. Katılımcıların %92'si çalıştıkları belediyelerde kadın personellerin görevlendirilmesinde eşitlik İlkesinin göz önünde bulundurulmadığını söylerken; %74'ü kayyım atanmasının ardından birimi dışında görevlendirildiğini bildirmiştir. Birimi dışında görevlendirilen kadınlar görev değişikliğinin ilk iki nedeni olarak şu nedenlere işaret etmiştir; %62,2'si “Kayyım Yönetimi Fiili Olarak Cezalandırmak/Yıldırım İçin Beni Gönderdi” demiştir. Katılımcılara yöneltilen “Kayyım Atanan Belediyelerde Fikirlerinizi Rahatça İfade Edebileceğiniz Bir Çalışma Ortamı Sağlanıyor Mu?” sorusuna %88 gibi yüksek bir oran “Hayır” demiştir. “Kayyım Atamalarının Ardından İş Yerinizde Hiç Mobbinge Maruz Bırakıldınız mı?” sorusuna katılımcıların; %83'ü “Evet” demiştir. Araştırma grubuna ayrıca “Son 5 Yılda İşyerinizde Hiç Şiddete Maruz Kaldınız mı?” sorusu da yöneltilmiştir. Buna göre katılımcıların %95 gibi büyük bir oranı bu soruya “Evet” yanıtını vermiştir. Bu soruya “Evet” yanıtını veren katılımcıların %85,3'ü çalıştıkları belediyede “Psikolojik Şiddete”, %74,7'si “İşsiz Bırakılma/Birim Değiştirilme Tehdidine”, 63,2'si “Sözlü Şiddete”, %56,8'i “Sürgün şiddetine”, %30,5'i “Şantaj/Blöf ile İstemediği Davranışlara/İşlere Zorlanmaya”, %3,2'si “Cinsel Şiddet/Tacize”, %1,1'i “Fiziksel Şiddete” maruz kaldığını bildirmiştir. “Kayyım Atamalarının Ardından İhraç Edildiniz mi? Veya Sözleşmeli Memursanız Sözleşmeniz Feshedildi mi?” sorusuna katılımcıların %37'si “Evet” demiştir.

Kayımlar Sonrası Kürdistan'da Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

OHAL döneminde KHK'lerin yayınlanmasıyla belediyelere atanan kayyımlar, belediyelere bağlı kadın danışmanlık merkezlerini kapatmış veya işlevsiz hale getirmiştir. Amed'de Belediyelere bağlı 3 sığınma evi de kapatılmış ve işlevsiz hale getirilmiştir. Van Büyükşehir Belediyesine bağlı özgür yaşam alanları (sığınma evi)de kayyım tarafından kapatılmıştır. Kürdistan kentlerinde ihtiyaca yönelik açılan tüm merkezlerin kapatılmasından kaynaklı olarak kadınların şiddete maruz kaldığında gidebileceği danışmanlık merkezleri, yaşam evleri kalmamıştır. Kadın katliamları, şüpheli ölümlerin sayısı bilinmemektedir. İlgili STK'lar belli bir dönem izlem yapılamamış ve bu sayılar raporlaştırılamamış, önlemeye dönük çalışmalar engellenmiştir.

Kadına yönelik şiddetle mücadele ve şiddeti önleme çalışması yürüten danışmanlık merkezleri ve STK'ların kapatılmış olmasından kaynaklı 2018 yılında Amed'de Rosa Kadın Derneği kurulmuştur. Dernek açıldığı günden itibaren kadınların hem sosyal medyadan hem derneğe bizzat gelerek yoğun başvurduğu merkezlerden biri haline gelmiştir. Bu yoğunluğa cevap olamamaktan da kaynaklı olarak Tüm STK' lara çağrıda bulunarak Diyarbakır Şiddetle Mücadele Ağı kurulmuştur. Şiddetle Mücadele Ağı belli aralıklarda rapor yayınlanmaktadır. Bu raporlar sonucunda son 5 yılda Amed'de 7950 kadına yönelik şiddet başvurusu alınmıştır. 2018-20122 Kasım ayı dahil olmak üzere yalnızca Amed'de 31 kadın katledilmiştir. Bilinen 21 şüpheli kadın ölümü yaşanmıştır. Yine 2020 yılında da Van' da açılan Star Kadın Derneği açılmıştır. Dernek verilerine göre, 2022 yılında Van ve ilçelerinde şiddete maruz kalanlardan doğrudan derneğe başvuran kadın sayısı 50 olarak belirlenirken, dernek tarafından başvuruçulara hukuki ve psikolojik destek danışmanlığı sağlanmıştır. Yerel yönetimlere kayyım atamalarıyla gerçekleştirilen tüm politikaların yaratmış olduğu toplumsal yıkım, derneklerin doğrudan çalışma ve mücadele alanını oluşturmaktadır. Kadın merkezlerinin ve yaşam evlerinin kapatılmasıyla, kadına yönelik şiddet vakaları, kadın katliamları, şüpheli ölümlerin ve intihara yönlendirilen kadın sayısı artmıştır. Sosyal destek sağlayan mekanizmaların kapatılması, özellikle genç kadınların ekonomik sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasını engellemiştir. Genç kadınlara, özel savaş politikalarında kullanılan çeşitli yöntemlerle doğrudan ya da dijital platformlar üzerinden şiddet uygulanmaktadır. Kentlerde paramiliter yapılar tarafından fuhuş ve madde bağımlılığı yoluyla toplumsal anomali yaratılırken yine kadına yönelik şiddette cezasızlık politikalarıyla erkekler cesaretlendirilmektedir. Bugün kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik çalışma yürüten dernekler buldukları bölgedeki tüm kentlerden başvurular almaktadırlar.

Yönlendirme yapacak merkezler bulunmamaktadır. Karakollara, şöniplere yönlendirmeler yapılmaktadır. İstanbul sözleşmesinin feshi ve 6284 etkin uygulanmamasından kaynaklı olarak mevcut resmî kurumlar bölgede çözüm üretmemektedir. Bölgede çalışma yürüten her iki dernek ve şiddetle mücadele ağının raporlarına göre;

- Kadınlar kolluğa ve resmî kurumlara güvenmemekte derneklere başvuru yapmaktadırlar.
- Karakollara yapılan yönlendirmelerde karakolların fiziksel koşullarının şiddete uğramış kadınların kendilerini ifade edebilecekleri koşullarda olmaması, polis memurlarının travma yaşayan kadınlarla konuşabilecek formasyona sahip olmamaları, erkek polislerin şiddet failini haklı gösteren ifadeleri ve kadınları eve dönmeleri için ikna çabaları gözlemlenmiştir.
- Can güvenliği olmayan kadınları ŞÖNİM' lere (şiddeti önleme merkezleri) bağlı sığınma evlerine yönlendirilmektedir. Sığınma evlerine giden kadınların hemen hepsi en fazla 3 gün sığınma evinde kalabilmişlerdir. Başvurucu kadınlar bağımsız olan Mor Çatı Vakfına ait sığınma evinde kalmayı tercih etmektedirler.
- Kürdistan kentlerinde katledilen kadınların büyük çoğunluğu tedbir kararlarına rağmen korunamadıkları için katledilmişlerdir. Kadınlar sığınma evlerinde kalmak yerine can güvenliği olmayan evlere geri dönmeyi tercih etmektedirler.

Sonuç olarak ;

Kayyım atamaları Türkiye'de yerel demokrasiye vurulan en büyük darbedir. Kayyımlar; Kürt Kadın Hareketi'nin ağır bedeller sonucu elde ettiği kazanımlara, yıllara varan birikim ve deneyimlerine ideolojik bir saldırıdır. Kayyımların belediyelerde kadınlara karşı almış olduğu kararlar, AKP-MHP faşist blokunun kadın düşmanı zihniyetinin gerçekleştirdiği politikalarla benzerlik taşımaktadır. Kayyımların ilk icraatı kadın çalışmalarını ve kadın çalışanları hedef alıp tasfiye etmek olmuştur. Kayyımların, faşist bloka yönelik sadakatinde doğrudan ilk hedefin kadın kazanımlarının gaspı ve kadın düşmanı politikaları devreye sokma görevi adeta bir ortak sözleşme niteliği taşımaktadır.

Kadın iradesini, yerel iradeyi yok sayan gaspçı kayyım atamalarına karşı eş başkanlık sisteminin gerekçe yapılması ataerkil siyasal iktidarın hem kadın kazanımlarına hem de toplumun iradesine yaptığı bir saldırı olmuştur. Bu nedenle kayyım atamalarının kadın özgürlükçü bakış açısının toplumsal dönüşüm ve değişimde yarattığı etkiye bir müdahale olduğu açıktır. Ancak Kürt Kadın Hareketi maruz kaldığı tüm saldırı,

engelleme ve müdahalelere rağmen eş başkanlık ve eşit temsiliyette ısrarcı olduğunu ve bu sistemi savunduğunu söylem ve pratikleriyle ortaya koymaya devam etmektedir.

Kayyım zihniyetiyle sadece Kürt Kadın Hareketi'nin kazanımlarına ve hakkına bir saldırı gerçekleştirilmiyor aynı zamanda yaşam alanları tecrit altına alınarak kadınlara muhtaç ekonomisi dayatılıp, iradesizleştirilmek istenirken belediyeleri kazanmamızla birlikte Anadilde eğitimi esas alan demokratik bir model sunduğumuz çocuklara kayyımın atanmasıyla tekçi, farklı inanç, dil, kimlik ve mezhepleri yok saymayı empoze eden bir eğitim sistemi dayatılıyor. Madde bağımlılığı sistematik biçimde yaygınlaştırılırken resmi kurumlar bu durumu görmezden gelerek adet mevcut durumu beslemeyi tercih ediyor. Bu bağlamda HDP Çocuk Komisyonu olarak 6-8 Ekim 2022 tarihlerinde çocuk alanında çalışma yürüten 23 kurum ziyaretinde bulunup yine bu çerçevede 2023 Haziran ayı içerisinde Amed'deki çocuk kurumlarıyla rapordaki temalar bazlı bir kez daha görüşmeler gerçekleştirdik. Özellikle madde bağımlılığı yaşının 9'a düştüğü ve son yıllarda özellikle okulların kendisinin bu maddelerin satış yeri haline getirilmesinin neredeyse kamusal bir bilgi haline geldiği görülmekte. Elde ettiğimiz sonuçlarda kayyımlar öncesi mahallelerde ana-çocuk sağlık merkezlerinden etkin bir şekilde hizmet alınabilirken bu merkezlerin hali hazırda işlevlerini yitirdiği, bağımlılığa ilişkin verilerin ilgili kurumlar tarafından paylaşılmadığı görüldü. Bu nedenle elde sağlıklı nicel veri bulunmadığını belirtmek gerekir. Son yıllarda genç intiharları giderek artmakta ve bu intiharların çoğunlukla doğrudan bağımlılıkla ve dijital tacizle ilgili olduğu düşünülmekte. Genç intiharların nicel ve nitel bilgisine erişmek durumun tespiti açısından önemli. Aileler madde bağımlılığı konusunda kendilerini çaresiz hissetmekte, bağımlı olan çocukları nedeniyle toplumsal yaşamda utanç duymakta ve durumu açıklıkla paylaşmaktan imtina etmekte.

Sonuç itibariyle belirtmek gerekirse Kayyım zihniyeti Kürt Kadın Hareketi'nin değil; aynı zamanda özgür yaşamı savunan ve barış isteyen tüm kadınların, sağlıklı, özgür ve eşit bir geleceği inşa etmemiz gereken çocuklar ve gençliğin de bir sorunu olarak karşımızda durmakta. Kadınların özne olmadığı hiçbir siyaset, toplumsallaşamayacağından kadın özgürlük mücadelesi yürüten bizler nezdinde de kadını yok sayan siyaset, iktidar meşru değildir. En önemlisi de kadın kazanımlarını korumak, yeni kazanımlar elde etmek ancak kadınların ortak mücadelesiyle mümkün olacaktır. Gaspçı kayyım zihniyetini sona erdirecek olan da kadınların ortak mücadelesi, direnişi ve ittifakı olacaktır. Yine biz kadınlar için "jin, Jiyan, Azadi" şiarı Ortadoğu başta olmak üzere tüm dünyada kadın mücadelesinin adeta direniş ve dayanışma motivasyonu olmuştur. Bu şiar ile bugün Rojava'da yerel demokrasiyi esas alan kadın özgürlükçü ve eşitlikçi bir toplum inşa edilmektedir. Yine bu şiar ile İran'da kadın düşmanı rejime karşı ortaya çıkan direnişin ve kadınların mücadelesinin toplumsallaşması sağlanmıştır. Hakikat şudur ki: **Kadını özgürleştirmeyen devrim,**

devrim değildir. Bugün özgürlük ve eşitlik mücadelesi veren kadınlar başta olmak üzere dünya halkları bu hakikatin etrafında birleşmiş görünmektedir. Bunu tüm dünya görmektedir. Baskıcı ve savaş rejimi haline gelen AKP-MHP faşist bloku bu yüzden HDP belediyelerine kayyım atayarak kadın özgürlükçü modeli çökerterek, kadınları özne olmaktan çıkarmak ve iradesiz kılmak istemektedir. Kadınların kazanımlarını savunmak, ve kadının özne olduğu yeni bir yaşamı yeniden ve daha güçlü bir şekilde inşa edeceğiz. Bu kararlılıkla tüm tahribatlara karşı umudun, özgürlüğün ve eşitliğin çözüm yolu olacağız.

Jin Jîyan Azadî